

Problems and Obstructions in Development Planning Process of the Tambon Administration Organization (TAO) in Yala Province

Pitchaya Choophetch¹ and Supote Kovitaya²

¹Graduate Student (Public Administration),

E-mail: fonpit@hotmail.com

²M.A.S.(Public Administration and Internation Relations), Assistant Professor,

Department of Public Administration, Faculty of Management Sciences,

Prince of Songkla University

Abstract

The objectives of this study were to study the problems and obstructions in a three-year development planning process of a Tambon Administrative Organization (TAO), and to investigate whether there was any association between external factors, internal factors, problems and obstructions in a three-year development planning. The samples consisted of 56 Tambon Administrative Organization Development committees and Tambon Administrative Organization Promotion committees. The results were as follow. 1) The sample faced problems and obstructions in a three-year development planning process scored moderate levels. 2) Gender, educational levels, rank responsibilities, duration on rank maintenance, experiences had no relationship between problems and obstructions in a three-year development planning process. However, there was a relationship between ages and experiences in attending a seminar on development planning process, and problems and

---

obstructions in a three-year development planning process. 3) External factors on politics, social and cultures, and technology had no relationship with problems in a three-year development planning process. However, there was a relationship between external factors on economy and law, and problems and obstructions in a three-year development planning process. 4) Internal factors on leadership, personnel and ability to coordinate had no relationship with problems and obstructions in a three-year development planning process. However, there was a relationship between internal factors on data for development planning process, and problems and obstructions in a three-year development planning process.

Keywords: obstructions, planning, problems, Tambon Administrative Organization, Yala

ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา

พิชญา ชูเพชร¹, และสุพจน์ โกวิทยา²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท (รัฐประศาสนศาสตร์),

E-mail: fonpit@hotmail.com

²พ.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์), ผู้ช่วยศาสตราจารย์,

ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ,

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอผลการวิจัย ซึ่งมุ่งศึกษาปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในกับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 56 คน โดยมีผลการศึกษา ดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาทั้ง 7 ขั้นตอนในระดับปานกลาง 2) เพศระดับการศึกษาตำแหน่งที่รับผิดชอบ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งและประสบการณ์ในการวางแผนพัฒนาไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีแต่อายุและประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมมีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี 3) ปัจจัยภายนอกด้านการเมือง สังคมและวัฒนธรรม และเทคโนโลยีไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี แต่ปัจจัยภายนอกด้านเศรษฐกิจและด้านระเบียบกฎหมายมีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี 4) ปัจจัยภายในด้านการเป็นผู้นำ ด้านบุคลากร และด้านความสามารถในการประสานงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี แต่ปัจจัยภายในด้านข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาและด้านทรัพยากร เงินและวัสดุอุปกรณ์มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี

คำสำคัญ: การวางแผน, ปัญหา, ยะลา, องค์การบริหารส่วนตำบล, อุปสรรค

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี ส่งผลให้ภาครัฐและภาคเอกชนจำเป็นต้องปรับตัวในการบริหารงานเป็นอย่างมาก ดังนั้น การทำงานของหน่วยงานไม่สามารถที่จะกระทำไปโดยไร้ทิศทางได้ เพราะจะทำให้การทำงานขาดประสิทธิภาพไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อันจะนำไปสู่ความล้มเหลวของหน่วยงาน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดแนวทางในการบริหารงานของตนให้ชัดเจนว่าจะทำอะไรบ้าง ซึ่งการบริหารงานที่ดีนั้น จำเป็นต้องมีกรวางแผนในการทำงาน เพื่อให้สามารถบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้น ตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 เป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในระดับชาติจะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาการปกครองในระดับท้องถิ่นก่อน จึงจะทำให้สถาบัน และกระบวนการทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งและพัฒนาตลอดจนสร้างความเข้าใจและการยอมรับจากประชาชนว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็น และมีประโยชน์ต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของเขา นอกจากนี้ยังเปรียบเสมือนสถาบันฝึกอบรมประชาชนให้เข้าใจในกระบวนการและกลไกทางการเมือง ตลอดจนเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการพัฒนากิจการท้องถิ่นของตน (กรมการปกครอง, 2539, 8)

การบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ทั้งที่เป็นอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำและอำนาจหน้าที่ที่อาจทำได้ตามมาตรา 66, 67 และ 68 แห่งพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว จะต้องจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ ในการจัดทำ

แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ฝ่ายบริหาร และฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเกี่ยวข้องโดยฝ่ายบริหาร มีอำนาจหน้าที่บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบล จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 59 โดยที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตามมาตรา 46 ตามนัยแห่งมาตรา 59 และ 46 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการจัดทำแผนพัฒนาตำบล เป็นเครื่องมือในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อจัดสรรทรัพยากร ผลประโยชน์ให้สนองตอบความต้องการและแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น (กรมการปกครอง, 2543, 13)

ดังนั้น ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 จึงได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี ทั้งนี้ ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้พิจารณา อยากรอบคอบเพื่อให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการดำเนินงานต่าง ๆ ที่อาจส่งผลทั้งในเชิงสนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อกัน อีกทั้ง เพื่อให้้องค์การบริหารส่วนตำบล นำมาประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงาน และใช้ทรัพยากรการบริหารของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่น

การวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้นนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการที่สำคัญกล่าวคือ ต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่จะดำเนินการให้สำเร็จให้ครอบคลุมภารกิจในทุกด้าน ทุกกลุ่มเป้าหมาย

ในทุกพื้นที่ ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย อีกทั้งต้องคำนึงถึงทิศทางการพัฒนาของชาติได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แนวทางการพัฒนาจังหวัดและอำเภอ ตลอดจนสามารถตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้อง (กรมการปกครอง, 2543, 16)

แต่ปรากฏว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยส่วนใหญ่กลับไม่สามารถวางแผน พัฒนาตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังที่เราสามารถพบเห็นได้ตลอดว่า วัฒนธรรมของการจัดทำแผนพัฒนาตำบลที่ผ่าน ๆ มาเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ทางราชการเข้าไปดำเนินการช่วยเหลือหรืออย่างตึกีสสนับสนุนแก่ชุมชนหรือไม่ก็เป็นเรื่องเฉพาะผู้นำ เช่น กำหนด ผู้ใหญ่บ้านหรือกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดำเนินการ โดยที่ชาวบ้าน กลุ่มองค์กรอื่น ๆ ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลแต่อย่างใด (ธีรวรรณ เทพรักษ์, 2544, 5) อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลได้ประสบปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหลายประการ คือ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาบุคลากรขาดความรู้ และประสบการณ์ในกระบวนการวางแผน ปัญหาประชาชนขาดความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาขาดความสามัคคีปัญหาการเล่นพรรคเล่นพวกในการคัดเลือกบุคลากร ปัญหาขาดการประสานงานระหว่าง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน ปัญหาการขาดเอกภาพในการบริหารงาน และปัญหาขาดแคลนเครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการพัฒนา (ธีรวรรณ เทพรักษ์, 2544, 132-133)

จังหวัดยะลา เป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นพื้นที่พิเศษ มีลักษณะแตกต่างจากพื้นที่อื่นของประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชน ทุกองค์ประกอบดังกล่าว ต่างมีอิทธิพลต่อการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นอย่างมาก และจากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ประชาชนในพื้นที่ยังประสบกับปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และการสร้างความเข้า

ใจที่ดีต่อกัน บุคลากรส่วนหนึ่งเป็นบุคลากรต่างท้องถิ่น อาจยังไม่เข้าใจวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ความต้องการที่เป็นแก่นแท้ของชุมชน ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ประกอบกับการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการ วางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่จังหวัดยะลาพบว่า ในกระบวนการจัดทำแผน พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ยังเป็นการระดมความคิดเห็นเฉพาะฝ่ายบริหาร และสมาชิกบางส่วนไม่ได้แสวงหาความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวางแผนพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลตามโครงการพัฒนาขีดความสามารถให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545, 34-35) ซึ่งพบว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสามารถในด้านการวางแผนพัฒนา ในระดับปานกลางถึงต่ำ โดยมีจุดอ่อนคือคณะกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลมีวุฒิการศึกษาต่ำ ขาดความรู้ความสามารถและไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน

จึงเห็นได้ว่ากระบวนการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา ยังไม่มี ประสิทธิภาพเท่าที่ควร ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น การค้นหาว่ากระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความบกพร่องตรงไหนหรือมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้อง ในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในกับปัญหา และอุปสรรค ในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดยะลา

3. เพื่อเสนอข้อเสนอนโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2548 – 2550) ขององค์การบริหารส่วนตำบล 7 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียม การจัดทำแผน การคัดเลือกยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา การจัดทำ รายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา การจัดทำร่าง แผนพัฒนาสามปี การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนา สามปี และศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน กับปัญหาและอุปสรรค ในกระบวนการวางแผน พัฒนาสามปีขององค์การบริหาร ส่วนตำบล

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 พื้นที่ทำการศึกษาคือองค์การบริหาร ส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดยะลา จำนวน 8 แห่ง

2.2 ประชากรในการศึกษาคือคณะกรรมการ พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการ สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.3 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ บุคคลที่มี บทบาทสำคัญและเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด จำนวน 56 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

แผนพัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2548 – 2550) ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา

ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนา สามปี หมายถึง ข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นในกระบวนการ วางแผนพัฒนาสามปี

ประชาคม หมายถึง การรวมตัวกันของชุมชน องค์ภาครัฐ เอกชนและประชาชน เพื่อร่วมกันแก้ไข ปัญหา หรือกระทำการบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ ภายใต้ระบบการจัดการที่มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย ซึ่งการจัดองค์กรให้เป็นไปตามที่ทางราชการกำหนด

ประชาคมตำบล หมายถึง ประชาคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งเป็นการวิจัยในลักษณะการสำรวจจากบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ และเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด โดยใช้แบบสอบถามและการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยนำแบบสอบถามที่แล้วเสร็จ ไปทำการตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยอาศัย ดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ และได้้นำเครื่องมือที่ผ่านการ พิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปทำการทดลองใช้กับ องค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ในครั้งนี้ และนำข้อมูลมาหาความเชื่อมั่นตามวิธีครอนบาช (Cronbach) ซึ่งเรียกว่า “การหาสัมประสิทธิ์แอลฟา” และ จากผลการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9181 นับได้ว่าเป็น แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

1. การเลือกพื้นที่ศึกษา

1.1 พื้นที่ศึกษาได้ถูกเลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบกลุ่ม (cluster sampling) โดยแบ่งกลุ่มตามอำเภอ ซึ่งจังหวัดยะลามีทั้งหมด 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอเยหา อำเภอธารโต อำเภอกรงปินัง อำเภอรามัน อำเภอบันนังสตา อำเภอเบตง และอำเภอกาบัง มีจำนวน องค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งหมด 55 แห่ง

1.2 การเลือกพื้นที่แบบเจาะจงโดยเลือกอำเภอละ 1 องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นตัวแทนของแต่ละอำเภอ

1.3 สุ่มอย่างง่าย ซึ่งใช้วิธีจับสลากในแต่ละอำเภอ เพื่อให้ได้รายชื่อองค์กรบริหารส่วนตำบล ที่เป็นพื้นที่ศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ คณะกรรมการพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล และ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 3,080 คน

2.2 เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกศึกษาจากบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ และเกี่ยวข้องกับจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรบริหารส่วนตำบลมากที่สุด จำนวน 56 คน

สรุปผลการศึกษา

1. ปัจจัยภายนอก

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า โดยภาพรวมปัจจัยภายนอก มีผลต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในระดับมาก โดยปัจจัยภายนอกด้านการเมือง มีผลต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์กรบริหารส่วนตำบลสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านระเบียบกฎหมายและด้านสังคมวัฒนธรรม สำหรับปัจจัยภายนอกด้านเศรษฐกิจ และด้านเทคโนโลยี มีผลต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์กรบริหารส่วนตำบลน้อยที่สุด

2. ปัจจัยภายใน

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า โดยภาพรวมปัจจัยภายในมีผลต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์กรบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง โดยปัจจัยภายในด้านการเป็นผู้นำมีผลต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์กรบริหารส่วนตำบลสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาและด้านบุคลากร สำหรับปัจจัยภายในด้านความสามารถในการประสานงานและด้านทรัพยากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ มีผลต่อกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์กรบริหารส่วนตำบลน้อยที่สุด

3. ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี ทั้ง 7 ขั้นตอนในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีสูงที่สุดในขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล รองลงมาคือขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผน และขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา สำหรับขั้นตอนที่ 5 การจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาและขั้นตอนที่ 6 การจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดยะลา

1.1 เพศ จากการศึกษาพบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหา และอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์กรบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันสังคม ประเพณีเปลี่ยนแปลงไป มีการยอมรับบทบาทและความ สามารถของเพศหญิงว่าสามารถจะปฏิบัติหน้าที่และมีความรับผิดชอบได้ดีเท่า ๆ กับเพศชาย อีกทั้ง เปิดโอกาสให้เพศหญิงได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ จากสังคมเหมือนกับเพศชาย ไม่ว่าจะเป็น การเข้าร่วม ในกิจกรรมหรือประกอบอาชีพต่าง ๆ และปัจจุบันโลกของเราเป็นยุคแห่งข่าวสารทำให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนา ทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างมีความรับผิดชอบเท่าเทียมกัน

1.2 อายุ จากการศึกษาพบว่า อายุของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี ขององค์กรบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี อายุ 30-39 ปี และอายุ 40-50 ปี มีปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีในระดับปานกลาง แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ทำให้มีปัญหาลดลงและอุปสรรคในการทำงานน้อย

1.3 ระดับการศึกษา จากการศึกษาค้นคว้า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีความสัมพันธ์ กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนา สามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ไม่ว่าจะกลุ่มตัวอย่างจะมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่และประสบการณ์ในการทำงาน

1.4 ตำแหน่งที่รับผิดชอบ จากการศึกษาค้นคว้า ตำแหน่งที่รับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีความสัมพันธ์ กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนา สามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการ ศึกษาของธีรธรรม เทพรักษ์ (2544, 134) พบว่า ตำแหน่งที่ดำรงอยู่ไม่มีผล ต่อปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล เพราะไม่ว่ากลุ่มตัวอย่างจะดำรง ตำแหน่งใด ก็มีปัญหา และอุปสรรคในกระบวนการวางแผน พัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของแต่ละคน

1.5 ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการ วางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการ ศึกษาของธีรธรรม เทพรักษ์ (2544, 134) พบว่า ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ไม่มีผลต่อปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผน พัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เพราะไม่ว่ากลุ่มตัวอย่าง

จะดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลาเท่าใด ก็ไม่ทำให้เกิด ระดับปัญหาและอุปสรรคที่แตกต่างกัน หากแต่ขึ้นอยู่กับ ความเอาใจใส่ของแต่ละบุคคลมากกว่า

1.6 ประสบการณ์ในการวางแผนพัฒนาจากการศึกษา พบว่า ประสบการณ์ในการวางแผนพัฒนา ไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ความสำคัญกับการวางแผนพัฒนา มีการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนา ทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.7 ประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนา จากการศึกษาค้นคว้า ประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนา มีความสัมพันธ์กับปัญหา และอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหาร ส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจจะเป็น เพราะ ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการเข้ารับการ อบรมความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนามาก จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา ทำให้ การวางแผนพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผล ให้เกิดปัญหาและอุปสรรคน้อยกว่าคนที่ขาดประสบการณ์ ในการเข้ารับการอบรม

2. ปัจจัยภายนอกที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี

2.1 เศรษฐกิจ จากการศึกษาค้นคว้า ปัจจัยภายนอกด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหาร ส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำหรือมีรายได้น้อย มีปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีในระดับมาก แต่ในขณะที่ประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี หรือมี รายได้มาก มีปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผน พัฒนาสามปีในระดับปานกลาง ซึ่งมีความสอดคล้อง

กับผลการศึกษาของดุสิตา แก้วสมบุรณ์ (2543, 138) พบว่า ประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี หรือมีรายได้สูงจะมีความพร้อม และต้องการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีรายได้ต่ำ

2.2 การเมือง จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอกด้านการเมือง ไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหา และอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของชาติ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แนวทางพัฒนาจังหวัดและแนวทางพัฒนาอำเภอ (กรมการปกครอง, 2543, 16) อีกทั้งในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จำเป็นต้องวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้านการเมือง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์นโยบายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของรัฐบาลที่น่าจะมีผลทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ (กระทรวงมหาดไทย, 2536, 269) ดังนั้น ปัจจัยภายนอกด้านการเมือง เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการวางแผนพัฒนา แต่ไม่มีผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรค ในกระบวนการวางแผนพัฒนา

2.3 สังคมและวัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอกด้านสังคมและวัฒนธรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าทุกคนมีโอกาสที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เท่าเทียมกัน ถึงแม้ว่าจะมีสถานภาพความเป็นเมืองของชุมชนที่แตกต่างกันก็ตาม ประชาชนมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และมีทัศนคติที่ดีต่อบทบาท อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น

2.4 ระเบียบกฎหมาย จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอกด้านระเบียบกฎหมาย มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่ากระบวนการวางแผนพัฒนา มีลักษณะเชิงวิชาการอยู่มาก ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลมีระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องจำนวนมากการจะศึกษาระเบียบกฎหมายให้ชัดเจน จึงถือเป็นเรื่องยาก

2.5 เทคโนโลยี จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอกด้านเทคโนโลยี ไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหา และอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่ากระบวนการวางแผนพัฒนา ไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มากนัก เพราะการวางแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี จึงไม่มีผลต่อปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. ปัจจัยภายในที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี

3.1 ข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนา จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในด้านข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนา มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าในการวางแผนพัฒนา จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดจุดมุ่งหมาย และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินงาน เพราะถ้ามีข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ข้อมูลเก่าล้าสมัย จะทำให้การวางแผนเกิดการผิดพลาด ฉะนั้น ข้อมูลนับว่า เป็นปัจจัยในการกำหนดแผนงานเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธีรวรรณ เทพรักษ์ (2544, 31) พบว่า ปัญหาอุปสรรคในกระบวนการวางแผน ส่วนหนึ่งเกิดจากข้อจำกัดด้านข้อมูลอันเนื่องมาจากความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ที่เกิดจากการจัดเก็บที่ไม่เป็นระบบ หรือข้อมูลที่ได้รับไม่ตรงกับข้อเท็จจริง หรือความต้องการของประชาชน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสายัณห์ อินทรภักดิ์ (2539, 88-89) ได้กล่าวถึงปัญหาในการวางแผนไว้ในประเด็นของปัญหา ด้านข้อมูล พบว่า มีความยากลำบากในการจัดเก็บข้อมูลอันเนื่องมาจากสภาพพื้นที่ การให้ข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ

จากแหล่งข้อมูล ไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลได้ทุกด้านพร้อมกัน ไม่มีการจัดเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลให้เป็นระบบที่พร้อมจะใช้ประโยชน์ได้ทันที และไม่มีศูนย์กลางบริการข้อมูล ต่างหน่วยต่างเก็บ ต่างหน่วยต่างใช้ข้อมูลจึงไม่ตรงกัน

3.2 การเป็นผู้นำ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในด้านการเป็นผู้นำ ไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าในการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารมีการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่และประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ ยังเอาใจใส่เอื้ออาทรต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้เกิดการยอมรับ และร่วมมือกันทำงานอย่างเต็มความสามารถ ทำให้การวางแผนพัฒนาประสบความสำเร็จ

3.3 บุคลากร จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในด้านบุคลากร ไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการและการปกครองตนเอง และได้จัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากร เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการวางแผนพัฒนามากขึ้น อีกทั้งยังมีการส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของชัยยุทธ รัตนพุ่มวรรณ (2544, 142) พบว่า การจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการที่พัฒนาความรู้ ในการจัดทำแผนพัฒนาให้ได้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของลีอชาวนรัตน์ (2542,56) พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลต้องการพัฒนาทักษะ และกระบวนการในการวางแผนพัฒนาตำบล จึงใช้เทคนิค AIC เพื่อทำให้การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกิดประสิทธิผล สามารถสนองตอบการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี

3.4 ทรัพยากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในด้านทรัพยากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า งบประมาณที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับยังน้อยมาก เมื่อเทียบกับภาระหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะที่มีอยู่ในปัจจุบันมีไม่เพียงพอ ล้าสมัย สภาพการใช้งานชำรุด ไม่ได้รับการบำรุงรักษาสาเหตุเนื่องจากงบประมาณในการซ่อมบำรุงมีน้อย หรือผู้ปฏิบัติใช้ไม่ถูกวิธี ทำให้เสื่อมคุณภาพเร็วก่อนระยะเวลาการใช้งาน ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชีรวรรณ เทพรัักษ์ (2544, 31) พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีปัญหาด้านงบประมาณ กล่าวคือ งบประมาณที่รัฐจัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีน้อย ทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการตามแผนพัฒนา ให้ครบทุกด้านตามความต้องการของประชาชนได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสายันท์ อินทรภักดิ์ (2539, 88 - 89) พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบล มีปัญหาในการวางแผนในด้านของงบประมาณ กล่าวคือ มีการใช้งบประมาณ มาเป็นตัวกำหนดการวางแผน ทำให้กระบวนการวางแผนในขั้นตอนต่าง ๆ ถูกจำกัดกรอบไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ และไม่มีงบประมาณเพียงพอในการจัดทรัพยากรมาสนับสนุนกระบวนการวางแผน

3.5 ความสามารถในการประสานงาน จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในด้านความสามารถในการประสานงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท สิทธิหน้าที่ของตนเอง และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชีรวรรณ เทพรัักษ์ (2544, 31) พบว่า ปัจจุบันประชาชนทั่วไปมีความตื่นตัวในการปกครองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น จึงได้ เข้าร่วมในกระบวนการ

วางแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล ทำให้ปัญหาขาดการประสานงานระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน ลดน้อยลง นอกจากนี้ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ดำเนินการจัดทำเวทีประชาคม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเสนอปัญหา ความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับชัยยุทธ รัตนประทุมวรรณ (2544, 142) กล่าวว่า การจัดทำเวทีประชาคม เป็นกระบวนการหนึ่งที่พัฒนาความรู้ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา ให้ได้ผลดี และปัจจุบันการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้คำนึงถึงหลักการบูรณาการโครงการระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับหน่วยงานอื่น ๆ ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี เพื่อลดความซ้ำซ้อน ประหยัดงบประมาณ และทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากขึ้น

จากการที่ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ที่ได้กำหนดกรอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา สามารถสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปี ทั้ง 7 ขั้นตอนในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาสามปีสูงที่สุด ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากการวางแผนพัฒนาจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนด จุดมุ่งหมาย และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินงาน เพราะถ้ามีข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ข้อมูลเก่าล้าสมัยจะทำให้การวางแผนนั้นเกิดการผิดพลาด ฉะนั้น ข้อมูลนับว่าเป็นปัจจัยในการกำหนดแผนงานเป็นอย่างยิ่ง แต่ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลประสบกับปัญหาด้านการจัดเก็บข้อมูล อันเนื่องมาจากสภาพพื้นที่ การให้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริงจากแหล่งข้อมูล ข้อมูลเก่า ไม่เป็นปัจจุบัน ไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลได้ทุกด้านพร้อมกัน ไม่มีการจัดเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลให้เป็นระบบที่พร้อมจะใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนา และไม่มีศูนย์กลางบริการด้านข้อมูล นอกจากนี้ ยังประสบปัญหาด้านทรัพยากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ กล่าวคือ

งบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรมาให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีน้อยไม่เพียงพอที่จะใช้ในการพัฒนาต่าง ๆ ให้ครบถ้วนตามภาระหน้าที่ ดังนั้น การวางแผนโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงถูกจำกัดด้วยวงเงินงบประมาณ กล่าวคือในการวางแผนพัฒนาต้องมีการกำหนดเงินงบประมาณไว้ก่อนเพื่อกระจายงบประมาณให้ทั่วถึง สามารถตอบสนองปัญหา/ความต้องการของประชาชนได้อย่างสูงสุด และเพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลยังประสบกับปัญหาด้านระเบียบ กฎหมาย เนื่องจาก กระบวนการวางแผนพัฒนา มีลักษณะเชิงวิชาการอยู่มาก ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลมีระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก การจะศึกษาระเบียบกฎหมายให้ชัดเจนจึงถือเป็นเรื่องยาก และระเบียบ กฎหมาย มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญกับการวางแผนพัฒนา และผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุงกระบวนการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจน สามารถแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้อง ในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล

- เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนพัฒนาอย่างแท้จริง
- คำนึงถึงหลักการบูรณาการระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานอื่น และประชาชน
- จัดทำแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของชาติ
- มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ เป็นปัจจุบัน และครอบคลุมทุกด้าน
- จัดลำดับความสำคัญของแผนงานโครงการ

ตามความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามความต้องการของประชาชน

- จัดฝึกอบรมบุคลากร เกี่ยวกับการ วางแผนพัฒนา พร้อมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติงานได้จริง

1.2 รัฐบาลควรจัดสรรภาษี/เงินอุดหนุนให้สอดคล้องกับการกิจที่รับผิดชอบและควรนำสถานการณ์ความไม่สงบเป็นข้อพิจารณาในการจัดสรรภาษี/เงินอุดหนุน และควรแบ่งเบामาระค่าใช้จ่ายบางส่วนจากท้องถิ่น เช่น ค่าเสียภัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ทำการศึกษาวิจัยในลักษณะการเจาะประเด็นหรือการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะกรณีศึกษา เพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้กับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้จริง

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยให้ครอบคลุมถึงทัศนคติของประชาชนต่อการวางแผนพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2539). กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ องค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ: ส่วนท้องถิ่น.
- _____. (2543). คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ: ส่วนท้องถิ่น.
- กระทรวงมหาดไทย. (2536). คู่มือยุทธศาสตร์การวางแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. กรุงเทพฯ: มนัสการพิมพ์.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2545). โครงการพัฒนาขีดความสามารถให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ม.ป.ท.: ม.ป.พ..

ชัยยุทธ รัตนปัทมสุวรรณ. (2544). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดุสิตา แก้วสมบูรณ์. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ธีรวรรณ เทพรักษา. (2544). ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ลือชา วนรัตน์. (2542). รายงานผลการวิจัยเรื่อง AIC กับ อบต. กรุงเทพฯ: สำนักงานวิชาการ กรมอนามัย.

สายัณห์ อินทรภักดี. (2539). ปัญหาในการวางแผนพัฒนาจังหวัดของหน่วยราชการส่วนภูมิภาค : กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.